

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи та
інноваційного розвитку
Київського національного університету
будівництва і архітектури,
кандидат технічних наук, старший
науковий співробітник

О.Ю. Ковальчук

«___» _____ 2022 р.

ВИТЯГ

з протоколу № ___ від “___” _____ 2022 р. розширеного засідання
кафедри інформаційних технологій в архітектурі
Київського національного університету будівництва і архітектури

БУЛИ ПРИСУТНІ:

- з кафедри інформаційних технологій в архітектурі:
завідувач кафедри, д. арх., проф. Товбич В.В.; д. арх., проф. Лещенко Н.А.; к. арх., проф. Яблонська Г.Д.; к. арх., доц. Козакова О.М.; к. арх., доц. Кузьміна Г.В.; к. арх., доц. Левченко О.В.; к. арх., доц. Михайленко А.В.; к. арх., доц. Семикіна О.В.; к. арх., доц. Стецюк І.І.; к. арх., доц. Фадєєва К.К.; к. арх., ст. викладач Антоненко Н.В.; доц. Михальченко С.В.; ас. Ватрич І.Д.; інж. Ватрич Т.Д.; аспірант Головатюк А.К.; аспірант Ватаманюк Н.Ю.; аспірант Герич К.І.; аспірант Гулей Д.В.
- з кафедри містобудування: д. арх., проф. Устінова І.І.;
- з кафедри дизайну архітектурного середовища: д. арх., доц. Булах І.В.;
- з кафедри основ архітектури та архітектурного проектування: д. арх., проф. Івашко Ю.В.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Звіт аспірантки кафедри інформаційних технологій в архітектурі КНУБА _____ про дисертаційну роботу «_____», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 19 – Архітектура та будівництво за спеціальністю 191 – Архітектура та містобудування.

Тему дисертаційної роботи «_____» затверджено на засіданні Вченої ради Київського національного університету будівництва і архітектури, протокол № ___ від _____ 20__ р.

Науковим керівником затверджений доктор архітектури, професор Товбич Валерій Васильович, завідувач кафедри інформаційних технологій в архітектурі Київського національного університету будівництва і архітектури.

Запропонували: на термін роботи розширеного засідання призначити головуючою професора кафедри інформаційних технологій в архітектурі, д. арх. Лещенко Н.А., секретарем – к. арх., ст. викладача Антоненко Н.В.

Ухвалили: одноголосно.

Об’єктивні дані _____ оголосила головуюча засіданням д. арх., професор кафедри ІТА Лещенко Н.А. Було зазначено, що роботу завершено і представлено до публічної презентації у повному обсязі.

СЛУХАЛИ:

1. Слухали звіт про дисертаційну роботу, у якому автор дослідження _____ розкрила загальні характеристики дисертаційної роботи: актуальність теми, мету і задачі, об'єкт і предмет, методика дослідження; обґрунтувала наукову новизну і практичне значення отриманих результатів; інформацію про апробацію і впровадження результатів роботи, про основні публікації. У доповіді розкрито основний зміст і загальні висновки дослідження.

2. Запитання до здобувача.

До здобувача були поставлені запитання, на які отримано відповіді:

Кандидат архітектури, професор Яблонська Г.Д.: В мене питання, у другому розділі було визначення «еволюційно-генетичний аналіз», поясніть, будь ласка, його значення?

Відповідь: Дякую за питання. Поняття еволюційно-генетичного аналізу містить в собі визначення історичного розвитку конкретного міста чи певної містобудівної структури у відповідності до того часу, коли воно розвивалось чи зазнавало якихось втрат з плином часу. Такий еволюційно-генетичний аналіз можна провести досліджуючи архівні матеріали та історичні карти чи фотофіксації.

Кандидат архітектури, професор Яблонська Г.Д.: Розкажіть, будь ласка, що в собі містить «принцип поліфункціональності» по відношенню до внутрішньоквартальних просторів? І чи не було б доцільно його перейменувати у «принцип багатофункціональності».

Відповідь: Дякую за питання. «Принцип поліфункціональності» для дворів базується на функціональному розподілі території всередині кварталу, того розмежування території та тих функцій, якими переважно користуються у дворі мешканці та відвідувачі. Наприклад, в місті Чернівці, є багато великих внутрішньоквартальних просторів, які використовуються не тільки мешканцями навколишніх будинків, а й відвідувачами громадських установ, фірм, які знаходяться зазвичай у дворах на перших поверхах будівель. Ось тут якраз і з'являється визначення «поліфункціональності», коли поєднуються багато різних функцій використання просторів дворів. Я дослідила історичну частину міста Чернівці, і відмітила для себе на схемі функціонального зонування, що майже третина дворів центру міста використовується, як багатофункціональний простір, який потребує ретельного опрацювання та визначення певного напрямку трансформації.

Дякую за рекомендацію. Врахую.

Доктор архітектури, професор Лещенко Н.А.: Так, як ми зачепили тему багатофункціональності, поясніть, будь ласка, схему взаємозв'язку функцій внутрішньоквартальних просторів у третьому розділі?

Відповідь: Дякую за питання. Так, як я раніше казала, що провела дослідження внутрішньоквартальних просторів, які знаходяться в буферній зоні ЮНЕСКО, було розроблено таку схему, де розкрито певний взаємозв'язок різних функцій та відношення їх одне до одної. Я виділила класифікацію функціональних зон внутрішньоквартальних громадських просторів та зробила висновок про взаємозв'язок різних функцій дворів у вигляді співвідношення їх характеристик та використання. Та виділила «добре», «прийнятне» та «незадовільне» поєднання функцій. До «доброго» поєднання функцій віднесла, ті функції, які поєднуються і не суперечать одні одній. До «прийнятного» віднесла поєднання певних потреб мешканців та відвідувачів у загальних внутрішньоквартальних просторах. Та до «незадовільного» віднесла суперечливі функції, які не поєднуються між собою.

Кандидат архітектури, доцент Михайленко А.В.: Скажіть, будь ласка, чи не можна було розширити дослідження не тільки для двориків міста Чернівці? Наприклад, такі ж занедбані двори часто зустрічаються і в інших містах: в Одесі, Тбілісі.

Відповідь: Дякую за питання. Так, звичайно, цю тему можна продовжувати та досліджувати, і не тільки внутрішньоквартальні простори міста Чернівці. Гадаю, що вона є актуальною для кожного міста України. Скільки є дворів, стільки знайдеться і рішень для їх трансформації та вдосконалення.

Доктор архітектури, професор Устінова І.І.: Скажіть, будь ласка, у Вас було вказано, що було відсутнє чітке визначення терміну «внутрішньоквартальних просторів». Що саме Ви досліджували для цього визначення?

Відповідь: Дякую за питання. Так, досліджуючи та аналізуючи вітчизняну наукову літературу, різні джерела, статті, не було встановлено конкретного визначення для тих просторів, які знаходяться всередині кварталів. Тому я систематизувала дані для визначення «внутрішньоквартальний простір» у загальне визначення, де поєднується визначення двору, середовища всередині кварталів та внутрішніх просторів.

Внутрішньоквартальний простір – це самостійна, складно-функціональна структура міського архітектурного середовища, що забезпечує зв'язок: житловий будинок – дворовий простір – міські території.

Доктор архітектури, професор Устінова І.І.: Розкажіть, яким чином у великих внутрішньоквартальних просторах відбувається розмежування на громадську та приватну територію?

Відповідь: Дякую за питання. Можу розказати на прикладах, які я запропонувала, як моделі трансформації у декількох обраних кварталах міста Чернівці. Наприклад, у II кварталі обмеженого вулицями М. Заньковецької, Чайковського, Поштовою та Університетською, всередині кварталу знаходиться величезний двір багатофункціонального використання. Пропонується, наприклад, поділ території за використанням, де проходять найбільші потоки людей, де будуть тихі куточки чи дитячі майданчики, за допомогою зелених насаджень та малих архітектурних форм, антипаркувальних стовпчиків тощо. Звичайно доцільно такі двори і на нічний час закривати, щоб не було до них відкритого доступу.

3. Виступи за обговореною роботою.

3 оцінкою дисертаційної роботи _____ виступив науковий керівник – д. арх., проф. Товбич В.В.

Науковий керівник доктор архітектури, професор Товбич Валерій Васильович, завідувач кафедри інформаційних технологій в архітектурі:

_____ повністю виконала індивідуальний навчальний план та індивідуальний план наукової роботи.

При виконанні наукової роботи регулярно доповідалась в обумовлені терміни. Результати дослідження обговорювались на міжнародних та всеукраїнських конференціях. За період навчання дослідниця _____ підготувала ___ статей, ___ у співавторстві. ___ статей надруковано у наукових фахових виданнях України, ___ – у іншій країні, яка цитується у реферативній базі «Scopus». Було опубліковано ___ тез доповідей у збірниках наукових конференцій.

Дисертаційна робота _____ пов'язана з науковими програмами кафедри «Інформаційних технологій в архітектурі», а також кафедри містобудування та урбаністики, факультету архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, де зараз вона працює та викладає.

Наукове та практичне значення отриманих результатів полягає у розробці методики диференційованого підходу перетворення внутрішньоквартальних просторів з різною містобудівною історичною цінністю, соціальним і функціональним статусом та

обґрунтування рекомендацій з використання сучасних архітектурних прийомів для їх вдосконалення.

Дана дисертація ознайомлює з різноманітністю міського середовища міста Чернівці. Вивчений вітчизняний та зарубіжний досвід відображає об'єктивні проблеми функціонування історичних центрів міст, негативні сторони містобудівної політики, архітектурної практики, соціальної і економічної ситуації та дозволяє знайти компроміс між модернізацією та збереженням спадщини.

Виконана робота за обсягом досліджень, їх науковою і практичною складовою, відповідає вимогам, що поставлені до кваліфікаційної роботи на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування». Кваліфікаційна робота є закінченим науковим дослідженням.

В обговоренні дисертації взяли участь: к. арх., доц. Михайленко А.В., д. арх., проф. Устінова І.І., к. арх., проф. Яблонська Г.Д., д. арх., проф. Лещенко Н.А.

Кандидат архітектури, доцент Михайленко А.В.: Так, робота гарна, дійсно актуальна для нашого часу, цікава за змістом і таке дослідження дворів в історичному середовищі також можна продовжувати і в майбутньому. Також, є невеличке побажання систематизувати в презентації всі зображення, бо деякі слайди заповнені повністю, деякі – ні. Дякую.

Доктор архітектури, професор Устінова І.І.: Дякую за запрошення. Мені також сподобалась ця тема. Історичні міста та їх надбання зараз відкриваються з нової точки зору, починають досліджуватись двори, закриті території. І це є позитивним напрямком для розвитку центрів міст, включення занедбаних території дворів у міське життя. Вітаю здобувача, керівника і кафедру з ще одним виконаним дослідженням.

Кандидат архітектури, професор Яблонська Г.Д.: Також, вважаю що дана робота та дослідження виконані у повному обсязі. І це дуже добре, що навіть у таких маленьких містах, як Чернівці, починають з'являтися архітектори, які хочуть розвивати та підтримувати своє місто, працювати зі студентами та виховувати нові покоління архітекторів. Вітаю здобувача, кафедру і керівника роботи.

Доктор архітектури, професор Лещенко Н.А.: Підсумовуючи обговорення, слід зазначити, що дисертація _____ «_____» є завершеним самостійним дослідженням, виконаним з дотриманням академічної доброчесності, і може бути рекомендованою до захисту у разовій раді для здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 191 – Архітектура та містобудування (галузь знань 19 – Архітектура та будівництво).

За результатами проведення публічної презентації та обговорення пропонується надати позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення одержаних результатів дисертації _____ «_____».

Рекомендувати Вченій раді КНУБА утворити разову раду з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації _____ «_____» для здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 191 – Архітектура та містобудування.

УХВАЛИЛИ:

Заслухавши та обговоривши доповідь _____ на розширеному засіданні кафедри інформаційних технологій в архітектурі прийнято наступний позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів її дисертаційної роботи «_____».

ВИСНОВОК
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації
на тему:

« _____ »,
здобувача ступеня доктора філософії

з галузі знань 19 – Архітектура та будівництво
за спеціальністю 191 – Архітектура та містобудування

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження _____

пов'язана з дослідженням цінності архітектурно-містобудівної спадщини історичних міст, їх збереження, відновлення та включення в сучасні процеси розвитку. Автором було досліджено особливу систему внутрішньоквартальних просторів міста Чернівці, яка сформована щільною забудовою, є невід'ємною частиною містобудівної системи та історичного ансамблю. Автор поставила перед собою завдання розробити методичні та практичні рекомендації щодо вирішення низки проблем, пов'язаних зі збереженням архітектурно-історичної цінності внутрішньоквартальних просторів.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Наукова робота базується на Законах України: «Про основи містобудування» (1992 р.), «Про охорону культурної спадщини» (2000 р.), «Про регулювання містобудівної діяльності» (2011 р.) та Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Списку історичних населених місць України» від 2001 р. (1999 р.). Також дослідження ґрунтується на міжнародних конвенціях, рекомендаціях та хартіях: Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини, ЮНЕСКО (1972 р.); Конвенція про охорону архітектурної спадщини Європи, Рада Європи (1985 р.); Міжнародна хартія про охорону історичних міст (Вашингтонська хартія), ООН (1987 р.), тощо.

Напрямок даної роботи відповідає напрямам досліджень у сфері збереження середовища історичних міст: Міжнародна комісія з питань історії міст (Рим, Італія, 1955 р.); проект «Атлас українських історичних міст», (2014 р.); незалежний науково-дослідний інститут «Центр міської історії Центрально-Східної Європи» (Львів, Україна, 2004 р.); серія міжнародних конференцій Ліги історичних міст (Киото, Японія, 1987 р.) тощо.

Тема дисертації пов'язана з проектом «Інтегрований розвиток міст в Україні», який виконується німецькою урядовою компанією «Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH» з Чернівецьким національним університетом імені Юрія Федьковича (ЧНУ) (2016 – дотепер) з метою запровадження курсу за фахом «Міське планування» для студентів-магістрів на основі навчальних модулів архітектурного факультету Університету прикладних наук (Technischen Hochschule Lübeck) м. Любек, Німеччина.

Дослідження впроваджено в навчальні програми курсу архітектурного проектування «Будинок-вставка в історичному середовищі» кафедри містобудування та урбаністики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, курсу лекцій для бакалаврів «Регіональна архітектура: Буковина» кафедри містобудування та урбаністики та курсу лекцій для магістрів «Типологія містобудівного простору та споруд» кафедри архітектури та збереження об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Дисертація відповідає паспорту спеціальності 191 – Архітектура та містобудування.

3. Наукова новизна одержаних результатів.

У дисертації одержані наступні наукові результати.

Уперше:

- охарактеризовано та систематизовано внутрішньоквартальні простори за допомогою функціональної та типологічної класифікації дворів;
- сформульовано принципи трансформації внутрішньоквартальних просторів історичних міст;
- розроблено концепти щодо трансформації внутрішньоквартальних просторів для різних містобудівних умов міста Чернівці;
- визначено основні тенденції використання території всередині історичних кварталів.

Удосконалено:

- типологічну класифікацію внутрішньоквартальних просторів історичного міста Чернівці;
- методики дослідження міського середовища історичних міст.

Отримали подальший розвиток:

- рекомендації щодо трансформації та вдосконалення внутрішньоквартальних просторів історичного міста Чернівці.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Дисертація містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні результати проведених досліджень, які мають істотне значення для галузі знань 19 – Архітектура та будівництво.

Теоретичне значення дисертаційного дослідження створює новий формат вивчення внутрішньоквартальних просторів та дворів, як окремої архітектурно-містобудівної структури історичних міст. Створюється диференційований підхід до перетворення внутрішньоквартальних просторів з різною містобудівною історичною цінністю, соціальним і функціональним статусом.

Дисертанткою описуються рекомендації з використання сучасних архітектурних прийомів для трансформації внутрішньоквартальних просторів та дворів у комплексі з вирішенням завдань містобудівної реконструкції кварталів.

Практичне значення дисертаційного дослідження може бути використане у розробці генеральних планів історичних міст та історико-містобудівних дослідження кварталів та внутрішньоквартальних просторів; в практичній архітектурно-містобудівній діяльності. Результати дослідження можуть бути використані у навчальному процесі факультету архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, зокрема, при викладанні дисциплін спеціальності 191 «Архітектура та містобудування»: «Архітектурне проектування: Будинки-вставка в історичному середовищі», «Містобудівне проектування», «Регіональна архітектура: Буковина».

Результати дослідження реалізовані в декількох науково-дослідних розробках: «Історико-містобудівні дослідження розміщення багатоквартирного житлового будинку з об'єктами соціально-культурного та пропозиціями по реконструкції кварталу в межах вулиці Героїв Майдану, В. Шкіля, 29-го Березня та площі Соборної в м. Чернівці» (2017-2019 рр.) – ГАП Вандюк Л.Ф., «Історико-містобудівне дослідження нового будівництва громадської будівлі з офісними і торговельними приміщеннями та паркінгом по вул. Садовій, 6 – Головній, 92 в м. Чернівці» – ГАП Вандюк Л.Ф., «Історико-містобудівне дослідження: реконструкція нежитлової будівлі під громадську будівлю з вбудованими приміщеннями побутового обслуговування населення, громадського харчування та торговими залами по вул. Героїв Майдану, 4 в м. Чернівці» – ГАП Вандюк Л.Ф.

5. Використання результатів роботи.

Результати дослідження впроваджено у освітній процес закладу вищої освіти: Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (акт про впровадження результатів науково-дослідної роботи, №237-а, від 11.10.2021 р.) та у проектну діяльність

архітектурного бюро Вандюк Л.Ф. (акт про впровадження результатів науково-дослідної роботи у низку історико-містобудівних досліджень міста Чернівці).

Також результати дисертаційного дослідження були використані у проекті та онлайн-воркшопі «Південне узбережжя України: від дослідження до розвитку», який було проведено за підтримки Агенства США з міжнародного розвитку (USAID) у 2021 році.

6. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі є самостійною науковою працею, у якій висвітлено власні ідеї та розробки авторки, що дали змогу вирішити поставлені завдання. Робота містить теоретичні та практичні положення та висновки, сукупність яких кваліфікується як вагомий внесок у збереження архітектурної спадщини історичних міст. Основні положення та результати дисертаційної роботи одержані автором особисто, що засвідчується 11 одноосібними публікаціями. В 4 публікаціях у співавторстві здобувачем описані ландшафтні особливості Чернівецької області та створення громадських просторів [6]; описуються громадські простори у планувальній структурі села [5, 15]; також аналізується метод джентрифікації для трансформації історичного кварталу у місті Чернівці [13]. При цитуванні інших авторів здійснено посилання на відповідні джерела.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі інформаційних технологій в архітектурі Київського Національного університету будівництва і архітектури, науковий керівник – доктор архітектури, професор, завідувач кафедри ІТА КНУБА, Товбич В.В.

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, зроблено висновок, що дисертаційна робота _____ є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень. Максимальний відсоток співпадіння, виявлений у системі перевірки: Unicheck – десять цілих дев'ять десятих (10,9 %). Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає вимогам щодо її оформлення.

7. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача.

За результатами досліджень опубліковано 15 наукових праць, у тому числі: 5 статей у наукових фахових виданнях України категорії «Б»; 1 – у періодичних наукових фахових виданнях інших держав, які входять до ЄС; 9 тез наукових доповідей в збірниках матеріалів міжнародних конференцій.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

- 1.
- 2.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

- 1.
- 2.

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота _____ «_____», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам пп. 5, 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, та відповідає напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми КНУБА зі спеціальності 191 – Архітектура та містобудування.

РЕКОМЕНДУВАТИ:

1. Дисертаційну роботу «_____», подану _____ на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 191 – Архітектура та містобудування, до захисту.

2. Головою спеціалізованої вченої ради призначити:

– доктора архітектури, професора Івашко Юлію Вадимівну, професора кафедри основ архітектури та архітектурного проектування Київського національного університету будівництва і архітектури;

Рецензентами призначити:

– доктора архітектури, доцента Лещенко Неллю Арсентіївну, професора кафедри інформаційних технологій в архітектурі Київського національного університету будівництва і архітектури;

– кандидата архітектури, Козакову Олену Миколаївну, доцента кафедри інформаційних технологій в архітектурі Київського національного університету будівництва і архітектури.

Опонентами призначити:

– доктора архітектури, доцента Рибчинського Олега Валерійовича, професора кафедри архітектури та реставрації Інституту архітектури Національного університету «Львівська політехніка»;

– кандидата архітектури, доцента Гнатюк Лілію Романівну, завідувачку кафедри дизайну інтер'єру, факультету архітектури, будівництва та дизайну Національного авіаційного університету.

Рішення прийнято одногосно (за – 20, проти – немає, утримались – немає).

Головуюча розширеного засідання кафедри
доктор архітектури, професор кафедри
інформаційних технологій
в архітектурі КНУБА

Н.А. Лещенко

Секретар розширеного засідання кафедри
кандидат архітектури, старший викладач
кафедри інформаційних технологій
в архітектурі КНУБА

Н.В. Антоненко